

Op maandag 12 mei ontving de Nederlandse pers instructie, 'het bericht omtrent het verongelukken van Hess' 'op niet-sensationele wijze, te publiceren: hoogstens één kolom breed, en niet in vet.¹ Een dag later werd gelast dat terzake uitsluitend 'het ambtelijk Duits materiaal' afgedrukt mocht worden; foto's en commentaren werden verboden.² *'Die Presse wird nur wenig oder überhaupt nichts mehr über den Fall Hess bringen'*, zei Generalkommissar Schmidt op de 15de tegen zijn naaste medewerkers.³

Het bedremmeld zwijgen van de gelijkgeschakelde pers bevorderde dat in bezet gebied des te intensiever over de vlucht van Hess gesproken werd. 'Wij zijn hier sinds gisteravond al', schreef freule op ten Noort, een van Rost van Tonningens vrouwelijke volgelingen, dinsdag 13 mei aan een relatie,

'allemaal ontdaan over het bericht van Hess. Het is zo volkomen onbegrijpelijk dat je steeds zit te zoeken naar de motieven die de man gehad kan hebben . . . Puur verraad kunnen we van Hess niet aannemen maar wat een pracht-propaganda zal de tegenpartij er uit slaan! Vanmiddag had ik de Engelse berichten uit Engeland aan, ze juichten natuurlijk! *'Greatest sensation since the outbreak of the war.'* . . . Vader juicht ook! Enfin, alles wat er tegen is, doet dat.⁴

'Bei den in den Niederlanden wohnenden Reichsdeutschen hat der Fall Hess', zo rapporteerde de Sicherheitsdienst, 'tiefste Erschütterung' gewekt; men zag er het gebeurde als *'der schwerste moralische Schlag für die NSDAP. Auch in Kreisen der Wehrmacht hat diese Meldung deprimierend gewirkt . . . In deutschfreundlichen Kreisen steht man den Vorgängen ziemlich ratlos gegenüber.'*⁵

Diepe neerslachtigheid bij de NSB'ers en andere pro-Duitsers – des te groter was de vreugde bij de overweldigende meerderheid van het Nederlandse volk. Grapjes bij de vleet! 'Hitler staat in zijn hemd, hij is zijn Hess-je

¹ Noot voor de redacties no. 413, 12 mei 1941 (DVK, 84 b). ² A.v., no. 414, 13 mei 1941. ³ *'Bericht über die Dienstbesprechung bei Generalkommissar Schmidt'*, 15 mei 1941 (HSSuPF, 54 a). Toen de *Deutsche Zeitung in den Niederlanden* (die ook in Duitsland gelezen werd) die dag zo onhandig was om nog wat extra-commentaar uit Berlijn te plaatsen dat uitsluitend voor het buitenland bestemd was, werd het betrokken nummer in Duitsland in beslag genomen; daar werd de verspreiding van het blad een aantal weken verboden. ⁴ Brief, 13 mei 1941, van J. S. op ten Noort aan P. S. Heerema (Doc I-1421, a-1). ⁵ *'Meldungen aus den Niederlanden'*, 45 (20 mei 1941), p. 2.